

VI. Østrup-Hjadstrup Præstekalds Adkomstbreve.

Det hører til de store Sjældenheder, at der i Præstegaardene findes Embedspapirer fra det 16. Aarhundrede. Tidens Tand og særlig Ildsvaade har sædvanlig for længe siden fortæret alle slige Minder fra en fjern Tid. Det var mig derfor overraskende at faa Meddelelse om, at der i Østrup-Hjadstrup Præstearkiv endnu findes nogle Brevskaber, der ere over 300 Aar gamle. Ved et Besøg der i Egnen fik jeg ved Sognepræstens, Hr. Lic. theol. Th. Hansens, Godhed, Lejlighed til at tage dem nærmere i Øjesyn og at erhverve Afskrifter af dem, som her skulle meddeles. De vidne navnlig om den Omhu, hvormed man i det 16. Aarhundrede søgte at værne om Præstegaardenes

Tilliggelse. Men de ville ogsaa i andre Henseender ikke være uden Interesse for kyndige¹⁾, og kunne paa flere Maader supplere det ret mærkelige Billede af Landsbyforhold og Bondeskikke i det 16. Aarhundrede, som den af C. Molbech udgivne Østrup By-Lov fra 1598 afgiver²⁾. Et Par af Brevene (6 og 7) give historiske Oplysninger, der neppe haves andensteds, og antyde, at Hjadstrup Sogn før Reformationen har været et eget Pastorat, og at det senere har været forenet med Skeby Sogn, inden det blev annekteret til Østrup³⁾.

1.

1558, 8. Sept. Magelægsbrev om Jord til Østrup Præstegaard.

Kiendis iegh Per Knudssøn y Hiorssløff, att iegh haffuer maglagtt nogiitt aff myn gords iord y Ørckebye beliggendis med erligh oc vell fornumstighe mand Her Christofer Jenssøn, Sogne prest tiill Østrope Soghen; offueruerendis Hans Matssøn y Hiorsløff, Matz Anderssøn y Østrope, iiij agre, then ene nest nordhen op tiill Østrope presthe gaards lylle aawendingh, oc vender paa vdgangs gierdett med then øster endhe oc med then vester endhe paa preste gaardhens iord, oc end ett stycke iord, wender lyghe saa, oc end ett stycke iord, som vender paa prestens store aawendingh med den vester endhe oc paa wdgangs gierdett medtt then øster endhe, oc end et stycke iord, vender oc paa gierdett med then øster endhe, oc brøder

¹⁾ Saaledes indeholder navnlig Nr. 1 og 5 adskillige mærkelige agrariske Betegnelser.

²⁾ Trykt i Hist. Tidsskrift I, 417 ff. Jeg benytter Lejligheden til at gjøre opmærksom paa, at Molbech a. St. S. 432 forvexler Østrupgaard i Østrup Sogn med Gaarden Østrup i Haastrup Sogn (jvfr. foran, S. 699). Det var den sidste, som Iver Lunge (ikke Lange, som der staar i Jac. Madsens Visitatsbog v. Crone, S. 264) ejede.

³⁾ Den første Præst i Østrup, som kjendes af Navn, var maaske Hr. Hans Brun, der var her 1493 (Vedel Simonsen, Bidrag til Odense Bys Hist. II, 1, 39). 1536 var Hr. Jørgen Præst i Østrup (Danske Mag. 3. R. VI, 135).

med then vester endhe med alle fyre forslætthe¹⁾ for samme iij stycker iord, oc beplegther iegh meg syell att gerdhe gaardhen for samme iij stycker iord, hwilckett maglagt ieg forplygther meg at holdhe, saa lang tydt som forⁿ Her Christofer eller hans effther kommer, prester, ville samme maglagtt brwge oc nydhe. Att saa er y sandhed tyll ydermere vitnesbyrd træcker iegh mytt indsegell nedhen paa thette mytt obne breff. Datum Hiorsløff ipso die Marie virginis natiuitatis, anno incarnationis dominj 1558 mdlviiij.

Orig. med paatrykt Segl.

2.

1558, 28 Sept. Østrup Præsts Kvægmærker.

Hans Claussøn y Monckeboe, herritz fogtiitt y Lundherritt, Per Knudssøn y Hiorsløff, Niels Deghen ibidem, vij gjør vitterligt for alle medt thette vortt obne breff, anno dominj mdlviiij, onsdaghen nest for Sancti Michaelis arcangelis dagh, for oss oc manghe danne mend flere paa Lundherritz tingh var skyckett hederlighe mand Her Christofer Jenssøn, Soghen prest tiill Østrope Soghen, hwilcken her haffde tha veritt iij samfeldhe tingh oc oplysthe oc gaff tiill kiendhe sytt Qwegs mercky saaledis, att hans quegh er ryst y thet høgre øre oc ett holl y samme øre, oc en skure ondher y thet venstre øre; oc tiill bødt hand samme iij tingh, att var ther noghen y forⁿ Lundherritt, att ther haffde samme quegh mercke, tha ville hand gierne aff mercke sytt quegh, att hwer skulle nydhe oc beldhe²⁾ sytt egiitt. Tha var her inghen, som swaritt ther tiill, att ther haffde saadant ett mercke. Att thett saa gyck oc

¹⁾ I Saml. t. Fyns Hist. og Topogr. IX, 191 Not. har jeg forøøgt en Forklaring af dette Ord, som neppe er rigtig, da Ordet synes at betegne de yderste Ender af Agrene, der benyttedes til Høslæt eller Tøjring.

²⁾ beside.

for, thet vitner vy for^{ne} medtt vor beseglingh træckendis nedhen paa thette vort obne breff. Datum anno, die et cetera.

Orig. med 3 paatrykte Segl.

3.

1562, 18 Febr. Lovhævd paa Østrup Præstegaards Jord.

Wij effther^{ne} Hans Claussøn i Monckeboe, Herritz fogitt i Lundherritt, Søffren Perssøn i Ottrope, Jørghen Knudtssøn ibid., Matz Anderssøn i Nisløff, Niels Nielssøn i Hiorløff, Scriffuer til for^{ne} tingh, Knud Hersk i Emerløff, Hans Olssøn i Lunde, Stafen Olssøn i Tostrope, Hans Matssøn i Hiorløff, wij gjør vitterligt for alle medt thette vort obne breff, anno dominj Mdlxij, Onsdaghen nest effter Dominica inuocauit, for oss oc manghe danne mend flere paa Lundherritz tingh var skickett en erlighe dannemandh, Per Knudtssøn i Hiorløff, kronentz dielle fogitt, huilcken som ther bedis om ett Tings vitne, thet feck oc loffuelighen fremledte vedt viij trofasthe dannemend, som var Jens Hellijsøn i Lunde (osv.) huilcke viij dannemend ther alle samdrethelige vitnett paa theritz gode tro oc sanden, att the paa for^{ne} thing oc dagh sandelighe saaghe oc hørde indhen tingy standendis for thenom thesse effther^{ne} erlighe dannemend, Hans Thomesøn i Ørisløff, Hans Morthenssøn i Norope, for^{ne} Per Knudtssøns lageheffs loffhøringer, the hiemmeledhe her indhen tingy for dom saa, att for^{ne} Per Knudtssøn haffde giortt syn loff paa lauheffd siell tolfthe med godhe iordegne bønner oc bønner sønner, gylle oc geffue, lagtimedags, som dommeren haffde hanom forfunden, medt thesse effther^{ne} Anders Laurssøn i Skybye, Niels Bryde i Bellerigh (osv.) oc indvordhe Østrope presthe gaard, som presten nu vdi boer, med all sytt gordtzrom oc haffuerom, oc indheffde hand tiill for^{ne} preste gaard all then iord, ager oc engh, skoff oc marck, feedrefft oc saadan rettighed, som ther til lygher oc effther loffuen til legidt haffuer, oc serdelis presthe enmerckdyt indheffde

hand medt skoff, ager oc engh, som thett nu begreben oc forfunden er, oc sex agre offuer Skynberigh, til hobe løber i synder oc i nør, medt theritz forsletthe. Item prestens Dyne engh, item ij Flyntt agre paa Hiorsløff marck, item fyre agre tiill samell i Øster marck paa Lange agers diell. Thesse for^{ne} aasteder ind vorde for^{ne} Per Knudtssøn medt loff paa lauheffd for fry ornom oc eyndiell tiill for^{ne} Østrope presthe gaard, syell tolfthe mand suor oc badt thenom saa Gudt tiill hielpe, att hand kiendis inghen mand inden i thesse for^{ne} aasteder, som thet segh for bemeller, lod eller diell eller rettighedt att haffue, vden Gudt almechtigste oc hederlighe Mand, Her Christofer Jenssøn, som nu er Soghen prest til Østrope, oc hans effther kommer, Sogne prester tiill for^{ne} Østrope Soghen, som for^{ne} Per Knudtssøn haffde syn hosbondz, erligh oc velbyrdighe Mand Eskild Giøe, Konningl. Mayt. Lentzmand, hans fulde magt att giøre samme heffd, lyge som for^{uit} staar, paa Her Christofers vegne, som ¹⁾ haffuer veritt brugt til for^{ne} presthe gaard wijskedt oc wkierd effther loffuen. Huilcke for^{ne} loff paa lauheffd for^{ne} hans loffhøringer, Hans Thomesøn oc Hans Morthenssøn, for tings dom melte stadigh oc fast at blyffue, saa vel som aastedett, som the oc giorde i dagh inden tingy, wrygelighe att hollis; oc vor alle lotz eyerne loffuelighe tingh kallitt til heffden, ther hand var funden til syn heffd, tisligeste var the oc loffuelighe tingh kallitt fraa tingett oc tiill loffstedet i modt loff oc lauheffd, oc inghen ther var att suare ther i modt, huerken ther dom gick, oc ey heller paa loffstedet. Til huess ydermere vitnesbyrd os bedre foruaringh, att thenne for^{ne} lauheffd saa gyck oc giørt bleff oc wrygelighe hollis skall, som forscreffuit staar, tha haffue vy for^{ne} laditt trøckt vore indsegell nedhen paa thette vortt obne breff. Datum anno, die et cetera.

Orig. med ni paatrykte Segl.

¹⁾ D. e. disse forskrevne Aasteder (s. ovf.).

4.

1568, 22 Sept. Magelægsbrev om Jord til Hjadstrup Præstegaard.

Jørgenn Bunde y Allusse, Herytz fogett i Lune Herytt, Lauris Hersk y Lyngby, tyngschryffuer, Rasmus Perssøn y Emerløff, Lauris Jørgenssøn i Ottrup och Matz Anderssøn y Nisleff, wy gør wytterlygt for alle och kendis mett thette wortt obnebreff, Anno Domini mdlxviij, Onsdagen nest effther Matej apostolj dagh, paa Luneherytz tyngh schyckett wor Knud Olssøn y Hiadstrupe, hagde y rette kallett thesse effther^{ne} paa ett santt wyndisbyrdt at bere, huad the^m wytterligtt wor om nogett Jordt, som skulle were maglafft emelle[m] preste gaarden y Hiadstrupe och Hans Olssøns gaardt y Brandsby. Tha først framkom Rasmus Laurssøn i Hiorssløff och wynede paa syn Hustrups wegne, att hun sagde for hanum, att hun kunde myndis i xxiiij aar, och er fød y then gaard y Brandzby, som Hans Olssøn y bor, att ther lyger iij agre y Plogkrogh, the ere maglafft fraa preste gaarden y Hiadstrupe emodh thenn Jordt, som brugis tyll preste gaarden, y Bierum marck, som lyger y thenn gaardz moll, som Hans Olssøn y Brandzby y boer. Niels Massøn i Østrupe handt wynede och paa syn Hustrus wegne, att hun er och fød y samme gaardt y Brandsby och kandh myndis y fyretiuffue aar, att same for^{ne} agre haffuer lygett y maglaff tyll Hans Olssøns gaardt emodt then Jordt y Bierum marck, som brugis tyll preste gaarden och lyger y Hans Olssøns maall. Karen Hanses y Egense hun winede, att hun kandt myndis y L aar, att samme for^{ne} agre haffue werytt holdett for maglaff emodt thend Jordt i Bierum marck Ther bade the thenum alle och huer serdellis saa Gud tyll hielpe opaa, huer mett ij opracte fyngre. Her effther bedis, flick och framlede Her Chrystoffer i Østrupe ett fuldt tyngsvyne wed otte Danemendt huilke ther alle wynede paa tro och sandhedt, att the paa for^{ne} tyngh och dagh sandelyge soge och hørde, att thette saa y allemaade giick och faar,

som for^{nit} staar. Och emodh samme wyndisbyrdt wor erligh och welbyrdigh mand Axel Vrne tyll Søegaardt, Danemarcks ryges Candzeler, oc Hans Olsson loulige kallett, och stodt Matz Brun, fogett y proustegaarden¹⁾, och Hans Olsson tyll wedermaals tyngh, ther thette tyngsvine wd-gick. Thett bekende och wy mett wore indzegle neden paa thette wortt obnebreff.

Orig. med 5 paatrykte Segl.

5.

1572, 20 Jan. Hjadstrup Annexpræstegaards Jordtilliggende.

Then Annex Prestegaard y Hiastruppe.

Anno domini 1572 then Søndag nest for Pauli con-versionis dag wore tysse effther^{ne} dannemend, Rasmus Knudssøn, Lauris Hanssøn, Knudt Kløff och Jørgen Perssøn y Hyadstrup, vdtagen aff Hyadstruppe Sogen steffne aff Erliig mand Christoffer Jenssøn effther Kongeliig befalling²⁾ tyll att computere, regne och meth Scriftt bestaa, hues iord eller eng ther tyll Hyadstruppe prestegaard fyndis och brugys. Tha haffuer de regnet offuer samme iord, och mett ett beseglett Sogne vynde bekende, att thenne effther^{ne} iord och eng lygger och brugis tyll Hiadstruppe præste gaard.

Først i Vestermarck: En ager bag Rasmus Knudssøns gaardt, vender paa demmingen mett then vester ende, mett syn forslett, iij skepper landt. Item iij agre, vende paa Knud Kløffs gaard mett de øster ende[r] och paa lylde mose mett de vester ender, mett deris forslett, j ørt. land. Item ij stycker iord, vender paa veyen mett de norder ender, oc paa en auending mett de sønder ender, vj skt. Item en ager offuer tuerveyen, mett syn forslett ved den

¹⁾ Rigskansleren var nemlig forlenet med Vor Frue Provsti i Odense.

²⁾ Se Saml. til Fyns Hist. og Topogr. IX, 173. Christoffer Jensen er sikkert den daværende Præst, som vel har ført Pennen ved denne Lejlighed og derfor ikke betegner sig selv som Hr., der ellers var Præstetitelen.

sønder ende, iiij sk^r. Item eth lydett stycke ved Stubbe-
kelde mett en forslett ved nørre ende, ij sk^r. Item en
ager, vender paa Møllehøy mett then sønder ende, en
lyden forslett for den norder ende, v sk^r. Item ij stycker
iord, vender paa lylde moose paa (!) deris forslette och
paa Møllehøys vey mett de nørre ender, v sk^r. Item eth
stycke, vender paa Møllehøys vey mett den norder ende
och paa tangerne mett den sønder ende, en lyden forslet,
iiij sk^r. Item ij stycker ved Barneker, mett deris forslette,
vj sk^r. Item eth lytt stycke, vender paa Barneker mett
then ene ende och paa Gyrup marck mett then norder
ende, mett en lyden forslat(!), ij sk^r. Item en ager paa
Kystelycke mett en forslat wed then sønder ende, x sk^r.
Item en auending offuer marck becks ager mett en forslet
ved then sønder ende, vij sk^r. Item en auending, vender
paa Gyrup marck mett then nørre ende, v sk^r. Item en
ager nest Gyrup marck, vender mett then vester ende
mett forsletten paa maarkbeck, vj sk^r. Item eth stycke
iord, vender paa maarck beck mett syn forslet, iij sk^r.
Noc eth lydett stycke, vender lyge saa, j sk^e. Item en
lyden styuff iord wed maarck beck, [mett deris] forslette
for de sønder ender, j ørt. [land]. Item ij stycker iord
och en styuff eng [paa siden] hooss, [the nøsteragre haffuer
en forslet ved then nørre ende]¹⁾, vj sk^r. Item paa Mose-
biERG[s agre en ager mett syn forslett for den norder
ende] v sk^r. Item eth stycke, vender paa demmingen mett
syn forslat ved thend nørre ende, iiij sk^r. Ithem eth
stycke ved gerdett, v sk^r. Ithem eth stycke offuen for
klocker agre, iij sk^r, eth stycke, vender paa gaarene mett
then øster ende, iiij sk^r. Item eth stycke paa MosebiERG
nest maen, ij sk^r. Ithem ij stycker paa MosebiERG, vender
paa Norbys haffue mett de vester ender, forslett for baade

¹⁾ De indklamrede Ord her og andensteds er tilføjede fra et ved-
liggende for øvrigt mindre fuldstændigt Udkast.

ender, v sk^r. Item ij stycker paa samme dyld¹⁾, vende lyge saa, iiij sk^r. Item iij agre paa Blastrup maark, vender paa Blastrup gerder mett de østre ender mett deris forslatte, xxij sk^r. Eth skeppe land paa hørland. Item en auending for Tømmebrøds²⁾ agre, som er: vj sk^r. land. Eth lytt stycke, vender paa auendingen, ij sk. [mett] en lyden forslæt³⁾ for then vester ende. Item ij agre paa Gyrup maark, vender paa Stubbekelde mett de søndre ender, xv sk^r. Item en styuff iord y Kabbedrup lycke, som er vj stycker, x sk^r, [mett deris] forslette for [de] sønder ender. Item en styuff iord [mett forslette] oc eng y Emmerløff maark y Plokrog, xvj sk^r. land

Saa land — xvij ørt.

Item eng aff dysse maarcke xx leess.

Hiadstruppe prestegaards iord och eng
i Hestengs maark.

Først eth stycke hooss kircke maen, ij sk^r. Item eth stycke ved Blastrup kircke stente mett syn forslat ved thend sønder ende, iiij sk^r. Item eth stycke paa samme dyld østen nest veyen, en forslat for thend sønder ende, v sk^r, och sk^e land for enden paa klocker agre. Item eth stycke mod Blastrup stenhøye, en forslet, vender paa gaaren mett thend vester ende, iij sk^r. En lyden auending offuen for samme agre, ij sk^r. Item en styuff iord wed kircke mae och eng, j ørt. landt. Item en auending offuen for Heløcke, v sk^r. Item eth stycke paa Heløcke, vender paa samme auending mett then øster ende och paa syn forslet for den vester ende, iij sk^r. Item en styuff iord och eng, kallis Prestholm, j pund land. Item ij stycker iord paa Hestengs agre mett deris forslette for de sønder ender, viij sk^r. Item eth stycke iord y Bierrum paa Holme

¹⁾ Saaledes staar der tydelig nok her og i det følgende. Men hvad betyder dette Ord? I Udkastet staar her: samme Sted.

²⁾ Udkastet har: Tømmebrøds.

³⁾ Kan ogsaa læses: forslat.

agre, ij sk^r. Item ij stycker y Nylycke, vj sk^r. Item eth stycke paa Vøgæ agre, iiij sk^r. Item ij stycker iord paa Blastrup marck, sønden stenhøye, mett forslette for den vester ende, viij sk^r. Item ij agre sønder der fra paa samme dyld forvden forslette, xvj sk^r. Item ij stycker paa Blastrup maarck, vender paa Blastrup gerder mett de vestre ender, viij sk^r. Item ij stycker, vender paa Hesteng mett de øster ender, vij sk^r, eth lydet stycke sønden op tyll, ij sk^r.

Saa land — x ørt. oc v sk^e.

Eng: Summa y samme maarck xij læss.

Thremmehøys maarck.

Først v agre østen nest kircken iij ørt. land. Item en ager for kirckeport vj sk^r. Item eth stycke iord for paa Asynd¹⁾, forslet for begge ender, iij sk^r. Item tho andre paa samme dyld, forslet for begge ender, iiij sk^r. huer en ved gerdet ij sk^r. land, forslet ved begge ender. Item j stycke ved Plokrogs gerde, forslett for thend vester ende, iij sk^r. Noc eth paa samme dyld, forslett for begge ender, iij sk^r. Item eth lydet stycke paa samme dyld, forslett for begge ender, ij sk^r. Eth skeppeland paa gaase-land eng for thend øster ende. Item eth stycke for kircke bro eng for thend norder ende, iij sk^r. Item eth forslett oc eth stycke iord paa samme dyld, ij sk^r. Item en auending sønden nest samme stycker, iiij sk^r. Item eth lydett stycke iord, vender paa Breker mett [en] lyden forslett, j sk^e. Item eth stycke, vender paa krogs gerde, mett en forslet for thend sønder ende, iij sk^r. En ager paa samme dyld, vender paa gerdet mett syn forslett, v sk^r. Item en styuff iord, kallis Tremmehøy, mett eng for begge ender for thend norder syde, iij ørt. iiij sk^r. Item iij stycker paa Brandsby maarck, forslette for de ij, j ørt. land. Eth skeppe høeland wed Aasgaard, eth stycke, vender mett thend norder ende paa Nyssis beck, v sk^r. Item eth stycke norden Lagebiere, ij sk^r. Item eth stycke

¹⁾ Aasen?

paa bierget, vender paa Breker, v sk^r. Item eth paa samme dyld, vender lyge saa, iij sk^r.

Saa land xiĳ ørt. v sk^r land.

Eng y samme maarck xi leess.

Af Hiadstrup prestegaard haffuer presten herligheden oc vj ørt. byg vden tynden¹⁾.

Decimantes i Hiadstrup Sogen xxxj.

Tynden kand effther tiiden beløbe: Byg xiiij ørt. Rouff viij ørt. Haffre iij ørt. Och aff prestegaarden for tind j pund rouff, 18 skepper byg.

6.

1581, 5 Marts. Sognevidne om Præstens Rettighed til Hjadstrup Præstegaard.

Wy efther^{ne} Anders Knudtzen, Sogneprest thill Lynngby och Proust y Lundeheridt, Staffen Madtssen y Kappedrup, Niels Oluffsen y Emmerløff oc Peder Perssen ibid. giøre vitterliggt for alle med thette wortt obne Breff, att Aar epther Christi Fødtzell 1581, then Søndag Lætare, for oss oc flere Dannemend, som den dag Hiadstrop Kircke søgte, tilstede wor hederligh Mand Her Christoffer Jenssen, Sogneprest till for^{ne} Hiadstrop Sogen, huilcken paa for^{ne} Hiadstrophe Sognesteffne tilspurde meenige Sognemend y for^{ne} Sogen, huad de Gamle witterliggt wor, oc huad de wnge haffde spurd aff deris foreldre, om Hiadstrophe præstegaards Friihed hørde prestene till aff oldtid eller icke; oc waar hand begierrendis, att de der till wилde suare deris Sandhed, som de wiiste oc y Sandhed haffde spurtt. Ther till suariid først Rasmus Knudtzen y Hiadstrop oc Jørgen Mordssen y Emmerløff, att de kannd myndes 70 Aar, daa haffuer Sogneprestene thill Hiadstrop Sogen, H: Jesper Drage, H: Hans Niellssen brugt Hiadstrophe præstegaard

¹⁾ Annexpræstegaarden var fæstet ud til en Bonde. Præsten oppebar alle tre Tiender af Gaarden.

fri med Stedtzmaal, Eghtt oc Arbeyd, disliigiiste H: Christoffer Jenssen, som nu er Sogneprest, annammiitt samme prestegaard fri for siig, oc haffuer brughttt thend fri wkierтт y 24 aar. Disliigiiste bekiende for^{ae} Rasmus Knudssen oc Jørgen Mortssen, att the haffue hør oc spurd aff theris foreldre, att der bode en Prest i Hiadstroppe prestegaard y Biscop Moensis Thiid, hed H: Hans Pistor, huilcken Biscop Moensis Breff der findis y Hiadstrup kircke om Hiadstroppe presteboer, och therom widre bemelder. Item widnet for^{ae} Mennd oc Knud Oluffssen, Jørgen Perssen oc Knud Kløff paa sin egen oc sin høstrues Ane Knuds wegne, att de hørde Per Marckussen oc Marren Peders, som lang tiid bode y Hiadstroppe præstegaard, sagde for thennum y deris tiid, att de stedde Hiadstroppe prestegaard aff deris sogneprest H: Peder, som da bode y Skyby, oc thienthe hannum. Item widnitt Jep Knudsen y Blastrup for sin hustrues moder Appelonni Hansse, disliigiiste for sig sielff, att hun kand mindis 70 Aar, oc hand mindis 50. Da haffuer de, der bode i Hiadstroppe prestegaard, giord deris Sogneprest Ect oc Arbeyd. Liige det samme windett oc Niels Oluffsen y Emmerløff, Peder Perssen ibid. oc Rasmus Gregerssen y Brandzby huer for sig. Oc icke nogen mand andett haffde spurd, eller wiste att siige her nogett emod y noger maade. Her ephther begierett H: Christoffer Jenssen ith Sognewidne wed 8 trofaste Dannemend, som waar Jørgen Jensen oc Hans Mattssen y Bladstrop, Niels Madtssen, Per Knudssen oc Chriisten Staffensen y Hiadstrop, Anders Hanssen, Knud Rask y Gyrop oc Søffren Søffrenssen i Brandtzby. Huilcke for^{ae} Dannemend alle wundne y tro och sandhed, att dett y Sandhed saa giick oc foer, som forskreffuitt staar. Dett samme bekiende wy ocsaa, och tiill yddermere wishedtz widnisbyrd trycker wy woris Signeter neden paa dette wort obne Breff. Datum anno, loco et die vt supra.

Orig. med 4 paatrykte Segl.

7.

1581, 8 Marts. Herredstingsvidne om Præstens Rettighed til Hjadstrup Præstegaard.

Jørgenn Bunde y Allusse, Herritz fougett y Lundeherritt, Lauritz Hersch y Lyngby, thingschriffuer. Lauritz Jørgenssen y Ottrupe och Thomis Hanssen i Ørrisløff, Wy giørre wytterliggt for alle wdi thette wortt obnne breff, att Aar efther Gudz byrdt Mdlxxxj, Oensdagen nest effter Søndagen Letare, som wor thenn viij dag Martij, paa Lundeherritz thingh wor skicket hederligh Mandt Her Christoffer Krogh¹⁾, Sognne prest tiill Østrupe och Hiadstrupe Sogner, huilcken ther hagde ladett y Retthe kalle thesse efther^{ne} paa et sannt windisbyrdt at berre, huadt huer thennum wytherliggt er, om thenn prestegaardt y Hiadstrupe, Knudt Olssen nu iboer, haffuer till dess fuldt Sogne presterne tiill same sogenn medt Stedzmaall, Landgille, Egtt, Arbeid och alldt anden Herlighed och Redzell, som och bør medt Retthe aff att gaa, eller ey. Tha først fremkom Jep Perssen i Gerskouff, Oluff Jørgenssen ybm. och Madtz Rask y Østrupe och winnede, att førendt the ginge tiill tinget, worre the huoss Jørgenn Perssenn i Gerskouff och hans Søster Anne Jørgenns, som ere thu gamble och skrøbelige folch, saa att the giider icke wandritt tiil tingett. Tha sagde the for thennum, att the kunde wel mindis y lxxx Aar, att for^{ne} prestegaardt y Hiadstrupe, Knud Olssenn nu yboer, haffuer meth Stedzmaall, Landgille, Egt, Arbeid, Herlighed och alldt anden Redzell, som ther pleyer meth Rette aff att gaa, fuldtt the prestmenndt, som haffuer werritt Sogne preste tiill Hiadstrupe sogenn; och ingenn anden prestegaardt ther haffuer werridt till Hiadstrupe sogenn wdenn thenne samme. Vnge Lauritz Hanssenn y Ørrisløff paa synn Moders Boilds Hanssis, Jep Kløff i Nisløff paa synn Moders Anne Kløffs theris wegne winnede,

¹⁾ Hos Wiberg, III, 700, kaldes han Krag. Men i nærværende Brev staar tydelig nok Krogh.

att the haffue sagtt for thennum, att the mindis lige saa lennge, at same gaardt haffuer werritt brugtt och fuldt presterne tiill Hiadstrupe sogenn meth alldt synn Rettighed, som Jep Perssenn, Oluff Jørgenssenn och Madtz Rask haffuer winnidt epther Jørgenn Perssenss och Anne Jørgenns Ordt. Jep Perssenn y Gerskouff, gamble Lauritz Hanssenn y Ørrisløff, Chrestenn Docke ibm., Jep Nielssenn i Hiorløff paa hans moders Karren Nielssis wegne, Lauritz Olssenn y Ølundt, Rasmus Quist y Hiorløff och Anders Laurssen y Skiby winnede, att thennum mindis huer lx Aar, att for^{ne} prestegaardt i Hiadstrupe haffuer fuldt presterne tiill samme sogenn medt alldt syne Renthe och Rettighedt, som forschreffuet staar. Och badt the thennum alle och huer serdellis saa Gudt tiill hielpe paa medt therris opracte fimgre. — Lauritz Hanssenn y Hiadstrupe winnede, att ther handt wor een wnggh drenngh, tha hørde handt, at Per Markursenn, som boede y prestegaarden y Hiadstrupe, sagde, att handt stedde thenn aff enn prest wedt Naffnn Her Peder, som bode y Skieby och wor Sogne prest tiill Hiadstrupe sogen, och thenn gaff hanndt alltt syn Landgille och aldt andenn Renthe och Retthighedt, som tiill forne er om winditt. Och ydermere winnede handt, att handt mindis sielff y lx Aar. Och epther att for^{ne} Her Peder wor dødt, fick Her Jesper bode Skieby sogenn och Hiadstrupe sogenn. Sydenn wor Her Hanss, som endnu boer i Skamby sogenn, prest tiill Hiadstrupe sogenn, och sydenn epther hannum haffuer for^{ne} Her Christoffer werridt therris sogneprest y xxiiij Aar. Och alle haffue the hagdt same prestegaardt y Hiadstrupe frij tiill thenne dagh, meth alldt synn Renthe och Rettighedt, som forschreffuet staar. — Tha loedt Her Christoffer lesse ett gamelldt pergemendz Breff, som Biscop Mauns meth flere Riddermendtz mendt hagde fordom wdgifuit y Othense Anno Mcdlxvij, som indeholtt eblantt andre Sager och Eyendom, Hiadstrupe Kircke tiilhørre, att ther hagde paa then tiidt werridt enn sogenn prest tiill Hiadstrupe sogenn, wedt Naffnn Her

Hans Pistor, och ett prestebordt y Hiadstrupe. Tha winnede och for^{ne} Lauritz Hanssenn, att hannum dragis well tiill minde, att hans foreldre sagde, att same Her Hans Piistor bode i Hiadstrupe prestegaardt. Rasmus Knudzen i Hiadstrupe, Knud Kløff ybm., Jørgen Mordzenn y Emerløff, Jørgenn Perssen i Hiadstrupe, Rasmus Gregorssenn y Brandzbye, Morthin Perssen i Framerløff, the winnede alle som for^{ne} Lauritz Hanssenn. Pouell Knudzenn i Hiorsløff winnede paa synn Hustrues Moders Anne Andersis wegne, att hun mindis lige saa y 1 Aar, Jep Knudzen i Bladstrupe winnede paa hans Hustrus Moders Aplonne Hanses wegne, att hun mindis lige saa ther om y lxvj Aar. — Ther badt the thennum och saa Gudt tiill hielpe paa, huer meth op-racte fingre. Her ephther bedis for^{ne} Her Christoffer ett thingsuinde wedt otte Dannemendt, som worre Pelle Perssenn y Emerløff, Klaus Sørrenssenn i Daustrupe, Matz Nielssenn ybm., Hans Laurssenn i Houffgaardenn y Harsemark¹⁾, Rasmus Knudzenn, Jesper Knudzenn ybm., Anders Jørensenn y Framerløff och Thomes Hanssen y Ørrisløff. Huilcke alle samdirectelige winnede paa ehre och sandhedt, att the paa for^{ne} thingh och dag sandelig souge och hørde, adt thette saa gick och foer, som forskreffuit staar. Och emodt samme windisbyrdt wor erligh och welbyrdig mand Breide Ranndzou tiill Ranndtzholm, Høffuitzmandt offuer Nesbyhoffuitz Leen, loulig kallet. Thet bekiende wy meth worre Inndzegller nedenn paa thette wort obnne Breff. Datum vt supra.

Orig. med fire paatrykte Segl.

8.

Østrup Præstegaards Jord, Agre oc
Engbund saa vel som ald anden
Indkomster.

1. Fra Reformationen haffuer været Præster udi Østrup: 1. Her Christoffer Jensen. 2. Her Jesper. 3. Her

¹⁾ Nu Hofmansgave.

Jacob Christensen. 4. Her Knud Pedersen. 5. Her Peder Knudsen¹⁾.

2. Decimantes — 52. Korntinde aff begge sognene: Rug 15 Traver. Biug 29 Tr. Blandkorn 7 Tr. Haffre 23 Tr. til oc fra, som Grøen groer till. Ertetienden oc Bogvede tienden haffde Præsten alt samen tilforne, huilket nøyactelig endnu kand bevisis; mens nu i nogle Aar haffuer ickun nyt den tredie del, som kand bedrage sig: Erter 1 tønde, Bogvede 5 sk. Oc mange Aaringer slet intet. Nock nyder Præsten aarligen en Lime Hør oc en Lime Hamp aff huer Gaardmand udj sognene, huilket nu nogle Aar har staaet tilbage hos de fleste, efftersom de ere forarmede. Queg tinde aff begge Sognene: Lam 9. Gies 10. For Grise oc Kalve giffuis gemenlig Penge, stycket 2 β , som delis i 3 Dele oc kand bliffue til huer Part 2 $\frac{1}{4}$, undertiden mindre. Føltind oc Bietind nyder Præsten allene udj begge Sognene, stycket 8 β . Vdj Østrup Sogen kand det icke aarligen bedrage sig Penge 1 Sldlr. Vdj Annex Sognet nyder Præsten for Paaskerente oc Føltinde aarligen aff huer mand 1 Gaas.

3. Reditus festuales, videlicet: 1. Offer de 3 store Høytider. Til Jul Penge 18 Sldlr. Paaske 12 Sldlr. Pindsdag 14 Sldlr. 2. St. Hans Rente. For trei Bededage, som Præsten holder Aarligen for Jordens Grøde, giffuer huer Gaardmand i sognene et Brød oc en liden Ost, som delis i tuende Dele; Præsten faar dend halve Deel; den anden halve Deel delis imellem Degnen oc de fattige udj Sognene. 3. Jule Rente — Intet. 4. Paaskerente nyder Præsten aff huer Heelgaard i Østrup Sogen 1 Brød oc 20 Eg, oc aff huer Huusmand 10 Eg. Men i Hjadstrup-

¹⁾ Denne var Præst i Østrup og Hjadstrup i Slutningen af det 17. Aarhundrede. Fra denne Tid (mulig fra 1690) er altsaa Optegnelsen. Med senere Hænder ere de nærmest følgende Præster tilføjede, nemlig: 6. Hr. Niels Jensen Faaborg. 7. Hr. Laurits Meyer. 8. Hr. Christian Carl Schebye. 9. Hr. Peder Dreyer.

sogen, som oven er melt, nyder Præsten for Paaske Rente oc Føltinde aff huer mand 1 gaas.

4. Aedificia. 1. Er Præstegaarden fri. 2. Dens Capacitet i grunden med alle sine tilliggende Marker oc Agre, alle ved naffn specificerede: [Vdi Lilde Nye Marck 3 stycker jord. Item i gamle nye marck 5 stycker. I Brageland en liden flask jord, kaldis Prestholm, for enderne lidet tøyring. Item 2 smale stycker nermer gierdet, for enderne lidt tøyring]¹⁾.

9.

Her til kan endnu føjes, at Kong Christian V under 7. Sept. 1678 afhændede Patronatsretten til Østrup og Hjadstrup Kirker for 1850 Rdl. til Fru Sidsel Grubbe, afg. Hr. Axel Urups til Beltebjerg, og hendes Arvinger; og at bemeldte Frue under 18 Marts 1682 tilskjødede Oberst Johan Diderich von Wettberg, Kommandant i Nyborg, samme Patronatsret. Skjødet, der er udstedt i Kjøbenhavn, er til Vitterlighed underskrevet af Laurits Munk til Bregningegaard, Kgl. Majestæts Oberst i Artilleriet, og Christian Kruse til Harriidslevgaard, Kgl. Maj.s Kammerjunker og Forskjærer.

Afskrifter i Fyns Bispearkiv, Lunde Herred.

¹⁾ Det indklamrede er overstreget, og Resten mangler.